

Чому дитина не хоче вчитися?

«Навіщо ходити до школи?», «Не хочу я вчитися!», «І хто вигадав цю школу?»... Як часто вам доводиться чути подібні фрази від своєї дитини? З початком нової навчальної чверті знову стала актуальною проблема **відсутності в дитини мотивації до навчання**.

І, якщо раніше це стосувалося здебільшого підлітків (у зв'язку з перехідним періодом), то зараз навіть **малюки в початковій школі** не мають бажання ходити до школи.

Тому ми вирішили з'ясувати, що може стати причиною втрати інтересу школяра до отримання знань і як батьки можуть допомогти дитині сформувати **навчальну мотивацію**.

- У сьогоднішній статті — разом з психологами розбираємося в причинах, а вже в наступній — будемо шукати шляхи вирішення проблеми.

Які ж причини відсутності бажання вчитися у дітей?

Вирішення проблеми починається зі з'ясування причин, адже поведінка дитини завжди має під собою якісь підстави.

Дитячий і сімейний психолог **Світлана Ройз** в інтерв'ю каналу «1+1» пояснює: «Вчитися і пізнавати нове — **це природна потреба** дитини. І вона втрачає доступ до неї, коли щось в її житті відбувається не так». Тож у випадку небажання дитини ходити до школи, психолог рекомендує батькам насамперед виключити такі дві причини:

1. ПЕРЕВТОМА

Дитячий організм ще не може витримувати великі навантаження. А батьки, в гонитві за навчальним результатом, часто забувають про це, і поспішають записати дитину зразу на **кілька секцій і додаткових курсів**.

Тому, якщо в дитини погіршилася успішність і вона відмовляється вчитися, насамперед з'ясуйте, чи не є навантаження в школі і поза нею надмірним для вашої дитини, чи немає в неї **ознак перевтоми** (млявість, дратівливість, погіршення апетиту, порушення сну, часті хвороби).

2. СТРАХИ

Коли дитині страшно, вона перестає сприймати нову інформацію.

- За словами Світлани Ройз, **страх блокує неокортекс** — нові області кори головного мозку, які відіграють важливу роль у **навчанні** і запам'ятовуванні інформації.

Які в дитини виникають страхи, пов'язані з школою? Психолог відзначає, що найчастіше **школярі бояться**:

- конкретного **вчителя**;

- **авторитарних** батьків;
- конкретних **однокласників**, які дразнять дитину;
- проявити неуспішність (якщо дитина пропустила попередній матеріал чи не має базових знань);
- зробити **помилку**;
- йти в **туалет** у школі (дітям легше саботувати школу, ніж зізнатися в цьому).

3. Крім того, Світлана Ройз виділяє декілька **ВНУТРІШНІХ ПРИЧИН** втрати в дитини навчальної мотивації. Вона може:

- розчаруватися в тому, що може бути «успішною»;
- не вірити в себе;
- привертати увагу неуспішністю;
- не бачити сенсу в тому, що робить;
- важко адаптуватися до групи (якщо дитина інтровертного типу);
- ревнувати до старшого-молодшого брата-сестри.

Серед інших важливих причин відсутності бажання дитини вчитися виділяємо:

4. НЕГОТОВНІСТЬ ДО НАВЧАННЯ

Дуже часто дитина втрачає інтерес до навчання, коли її **рано віддають до школи**, не враховуючи її потреби, можливості сприймати і засвоювати інформацію, фізичний розвиток і ту ж таки здорову мотивацію.

- **Катерина Гольцберг**, дитячий і сімейний психолог, член Професійної Асоціації дитячих аналітичних психологів, пояснює: «Коли діти йдуть до школи зарано, це дає **негативні результати практично відразу**. Біологічна неготовність дитини до школи призводить до втоми, нездатності зосередитися на завданнях, розчарувань і в результаті — до шкільної дезадаптації. І це аж ніяк не сприяє бажанню вчитися й мати від цього задоволення.»

Якщо дитина ще й **не відвідувала дитячого садка**, то в неї може бути несформована довільна поведінка, яка дає можливість враховувати думку іншого, дотримуватися правил, жити в колективі.

- «Такий школяр часто діє на свій розсуд, не враховуючи необхідності зважати на думку інших людей. У результаті він отримує реакцію на свої дії, до якої не звик. І надалі це може розвинути в стійке небажання ходити до школи, яка живе за недоступними і незрозумілими йому законами.»

Катерина Гольцберг додає ще **п'ять важливих причин** падіння інтересу дитини до школи:

5. НЕВІДПОВІДНІСТЬ НАВЧАЛЬНИХ МЕТОДІВ ПОТРЕБАМ СУЧАСНОЇ ДИТИНИ

У світі сучасних технологій вчителю дуже важко залишатися цікавим для дитини. Адже вона має реальну можливість **вибрати, звідки черпати знання** (переглянути навчальний відеоролик, завантажити енциклопедію на смартфон чи відвідати Експериментаніум). Тому

- «У складному інформаційно насиченому світі завдання вчителя — навчити дитину відсівати, фільтрувати інформацію, відрізняти брехню від істини, аналізувати, систематизувати, шукати, націлювати увагу в потрібному напрямку. Інакше **пересичена інформаційним потоком** дитина пізнавати нове не захоче, так само, як дитина, наївшись цукерок, не їстиме супу,» — відзначає психолог.

6. КРИТИКА ДІЙ ДИТИНИ

Якщо батьки або вчитель (через некомпетентність, безтактність, упередження) **негативно оцінюють діяльність школяра**, інтерес до цього заняття в дитини пропадає. Це можуть бути фрази на кшталт:

- «Ой, що це ти тут „накарлякав“?»;

- «Не роби цього, однаково в тебе не вийде»,
- «Он дивися, як у Каті гарно, а в тебе як завжди...»;
- «Краще це зроблю я».

До слова, часто критика супроводжується ще й бажанням дорослих зробити все не разом із дитиною, а **замість неї**. Відповідно, дитина сприймає таку поведінку, як сигнал — «Ти сам не впораєшся, ти не здатен, покинь це!». Хіба в таких умовах може сформуватися здорова мотивація?

7. КОНФЛІКТИ В РОДИНІ

Діти, в чиїх сім'ях бувають часті конфлікти й скандали між батьками, також не дуже хочуть вчитися. За твердженням Катерини Гольцберг, дитина в такій родині витрачає багато енергії на переживання або залагодження конфліктів, і їй може просто **бракувати сил на навчання**.

- Оскільки абстрагуватися від такої ситуації дитині дуже складно, вона реагує на стрес зниженням усіх форм активності, в тому числі й навчальної.

8. ВІДСУТНІСТЬ ЧІТКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ЖИТТЯ ДИТИНИ

Діти з низькою навчальною мотивацією часто живуть у родинях, де **немає єдиних правил і вимог** до дитини з боку батьків, де мама

і тато дають суперечливі інструкції з виконання, наприклад, домашніх завдань.

У таких сім'ях в дитини **відсутній режим дня**, немає чіткої організації побуту, виконання домашніх завдань контролюється випадково й безсистемно, а критерії успішності змінюються залежно від настрою батьків чи інших членів родини.

9. НЕГАТИВНЕ СТАВЛЕННЯ БАТЬКІВ ДО ШКОЛИ

Критичні фрази про школу, негативна оцінка батьками вчителя, навчальних предметів і шкільних подій **зовсім не сприяють** формуванню шанобливого ставлення до школи.

- «Фрази, що знецінюють шкільні предмети, про те, що навчання — це втрата часу, не приведуть до того, що дитина на цьому тлі раптом почне вчитися й усім серцем полюбить школу», — зазначає Катерина Гольцберг.

Важливою причиною відсутності навчальної мотивації в дитини є також:

10. НАДМІРНА ОПІКА

Знецінюючи вольові прагнення дитини, не даючи їй можливості проявляти самостійність, батьки можуть викликати апатію дитини й повне небажання вчитися. Школяр взагалі може **відмовитися робити щось самостійно**, без постійних підказок мами та сидіння поряд, поки всі уроки не будуть зроблені.

Як ми бачимо, причини відсутності у дітей навчального інтересу — дуже різні. У деяких школярів вони пов'язані з фізичною та психологічною неготовністю до навчання, в інших — з особливостями сімейної ситуації чи виховними промахами дорослих.

Але, якщо ми **з'ясуємо справжню причину, то зможемо змінити і ситуацію**. Детально про способи підвищення навчальної мотивації дитини поговоримо вже в наступній статті.